

широкому масштабі. Вони сприяють модернізації і розвитку всіх сфер економіки та всіх сфер суспільного життя, підвищують рівень та якість життя населення, сприяють росту ефективності, наукомісткості і якості трудових ресурсів, забезпечують конкурентоспроможність країни на міжнародній арені. Адже, визначальним фактором структурних зрушень в економіці регіонів сьогодні стають радикальні інновації саме в сфері високих технологій. У міру поширення інновація вдосконалюється, стає ефективнішою, набуває раніше невідомих споживчих властивостей, що відкриває для неї нові сфери застосування, ринки, нових споживачів. Інноваційний фактор сьогодні – не просто нова техніка, а нова ідея, що сприяє створенню техніки та технологій

Розвиток креативної економіки та новий рівень економічних відносин вимагає формування особливого підходу до обґрунтування регіональних стратегій розвитку із врахуванням специфічних її особливостей. Ефективність функціонування креативних індустрій головним чином визначатиметься можливістю регіональних систем забезпечити базові умови їх розвитку.

Забезпечення базових умов, необхідних для розвитку креативної економіки в регіоні формує нові можливості економічного зростання, підвищує конкурентоспроможність регіонів на міжнародній арені, забезпечує належний рівень життя населення. Формування на цій основі позитивного іміджу регіонів сприятиме вирішенню як зовнішньоекономічних та зовнішньополітичних завдань, так і внутрішніх соціально-економічних проблем. Відтак забезпечення позитивного міжнародного іміджу регіонів України, через розвиток у них креативної економіки є важливим засобом захисту та просування її національних інтересів, а також підвищення успішності країни на міжнародній арені.

ОЦІНКА РІВНЯ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

Н. Ф. ЧЕЧЕТОВА, д-р екон. наук, професор, А. О. ГРИГОРОЩУК

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Забезпечення достатнього рівня конкурентоспроможності регіону можливе за допомогою формування та ефективною реалізації експортного потенціалу як країни в цілому так і кожного регіону окремо. В свою чергу,

ефективність експортної діяльності регіону безпосередньо залежить від розвитку механізмів управління його експортним потенціалом, зокрема, в рамках основних функцій управління: планування, організації, мотивації, контролю.

Аналіз характеристик, які визначають поняття експортний потенціал регіону, показує, що сформувався дві точки зору на цю економічну категорію. Так, згідно з першою, сам потенціал розглядається як здатність до експорту товарів, відповідно до другої, експортний потенціал розцінюється як можливість не тільки продажу товарів і послуг, але і як діяльність, спрямована на розвиток міжнародного співробітництва.

Водночас, з економічної точки зору під експортним потенціалом регіону слід розуміти максимально можливий обсяг експорту конкурентоспроможних на світовому ринку товарів і послуг в певній регіональній галузевій структурі. З позиції сутнісного змісту під експортним потенціалом регіону слід розуміти сукупну здатність регіональної економічної системи виробляти відповідні світовим стандартам товари, технологію, послуги при раціональному використанні природно-ресурсної бази відповідного регіону.

Для об'єктивної оцінки експортного потенціалу необхідно, по-перше, проаналізувати обсяг і структуру експортних поставок, що склалися на поточний момент; по-друге, з урахуванням стратегій і довгострокових державних і відомчих програм розвитку, перспективних планів корпорацій, а також сценаріїв розвитку міжнародних ринків визначити перспективи розвитку зовнішньої торгівлі регіону.

Підприємства Харківщини поступово займають свої місця на ринках розвинених країн Європейського Союзу. Більш ніж два десятки тільки великих виробників нашого краю протягом останніх років співпрацювали з партнерами в Австрії, Бельгії, Болгарії, Естонії, Латвії, Литві, Нідерландах, Німеччині, Польщі, Румунії, Словенії, Словаччині, Угорщині, Франції, Чехії, Швейцарії. Серед таких підприємств, зокрема, ПАТ «Завод Південкабель», Пат «Турбоатом», ПАТ «Харківський тракторний завод», ПАТ «Вовчанський агрегатний завод», ТОВ «Лозівський ковальсько-механічний завод», ДП «Чугуївський авіаційний ремонтний завод» та інші [1].

Позитивною є і динаміка експорту Харківщини: у 2017-му році регіоном було продано товарів і послуг на 1191,7 мільйона доларів США (імпорт – 1618,3 мільйона доларів). Щоправда, серед лідерів країн-експортерів харківських товарів – поки що такі представники, як Російська Федерація

(25,7%), Єгипет, Японія, Грузія, Білорусь, Китай. Водночас, якщо раніше Харківщина мала доволі примітивну структуру експорту до Європейського Союзу, як більшість продуктів рослинного походження, то зараз поряд із цим нарощується питома вага машинобудування (із 9% до 20%) [2].

Переживши системну кризу 90-х років, Харківщина стала єдиним з індустріальних регіонів України, якому вдалося змінити свій тип економіки згідно європейських тенденцій. Це підтверджується глибокими змінами в структурі валового регіонального продукту. Промисловість зберігає позиції одного з основних роботодавців. Разом із тим, сформувався динамічний ринок послуг, істотно посилені сервісні функції обласного центру. Стрімкого розвитку зазнали не лише торгівля, а й складні послуги, передусім, ІТ, інжиніринг, архітектурне проектування тощо, які набули ознак нових сфер спеціалізації області. Реальні перспективи перетворення на повноцінний сектор економіки має вища школа.

Враховуючи потенціал області, Угода про асоціацію та зону вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом відкриває перед Харківщиною вікно можливостей як із розширення ринків збуту продукції та встановлення нових коопераційних зв'язків, так і з широкого залучення інвестицій у промисловість, агропромисловий сектор, житлово-комунальну інфраструктуру, енергетику, інші сфери реального сектору економіки.

Водночас існують стримуючі фактори розвитку експортного потенціалу Харківщини, до яких, в першу чергу, належить відсутність ефективних організаційних форм координації та інфраструктурного забезпечення експортної діяльності підприємств, слабе знання кон'юнктури зовнішніх ринків, торговельних обмежень і правил СОТ, що зумовлює зниження ефективності експортних операцій. Вважаємо, що для вирішення цієї проблеми було б доцільним в Харкові створити Центр підтримки експорту, який надаватиме комплекс послуг з підтримки експорту:

- послуги консалтингу щодо приведення продукції у відповідність до вимог і нормами ЄС (стандартизація, сертифікація, необхідні дозволи);

- проведення маркетингових досліджень на предмет вивчення експортного потенціалу підприємства та визначення найбільш перспективних ринків збуту продукції;

- надання послуг в області бізнес-навчання, організації та проведення семінарів, пов'язаних із зовнішньоекономічною діяльністю підприємств;

- пошук потенційних партнерів і просування комерційних пропозицій підприємств тощо.

Слід підкреслити, що визначення експортного потенціалу регіону неможливо без оцінки ефективності експорту конкретних підприємств, урахування кон'юнктури світових ринків, а також економічної політики всередині країн-експортерів і країн-імпортерів. Проблеми експортного потенціалу не є новими. Особливо актуалізувався цей процес в країнах з перехідною економікою, де реалізація власної зовнішньоекономічної політики набула найважливішої умови економічного і політичного самовизначення держави та входження її у світову господарську систему на правах рівноправного партнерства.

Список використаних джерел:

1. Піддубна Л. І. Проблеми і тенденції розвитку експортного потенціалу підприємств машинобудування харківської області / Л. І. Піддубна, О. А. Шестакова // Бізнес-інформ. – 2012. – № 1. – С. 51–55.
2. Головне управління статистики у Харківській області [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://kh.ukrstat.gov.ua/>

ОСОБЛИВОСТІ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

О. В. ДИМЧЕНКО, д-р екон. наук, професор, К. М. ШАПОВАЛОВА,
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Підприємства готельного господарства є ключовою сферою економіки гостинності будь-якої держави, при цьому від ступеня її розвитку залежать деякі економічні параметри країни: національна безпека, рівень матеріального добробуту населення, ефективність використання факторів виробництва тощо. Особливість готельної сфери полягає у тому, що всі її структурні елементи пов'язані та взаємозалежні: підприємства готельного господарства є основою для наступних більш складних сфер індустрії гостинності, роль готелів визначає його обслуговуюча функція в усіх міжгалузевих комплексах, які виробляють основні види продукції та надають послуги.

Наголосимо на тому, що сьогодні проблема кризи гостро стала перед підприємствами готельного господарства, адже саме ця сфера одна з перших відчула на собі всі проблеми та досі ще потребує антикризових заходів. Протягом останніх років підприємства готельного господарства України